

prodal z vsem vred, kar je v njej; priderži svoje. Prigovarjaj mu, o kralj!“

Kralj popraša prvega, ima li sina? Na njegov odgovor: da, — popraša drugega, ima li hčer? In tudi ta mu odgovori: da. „Prav tedaj“ — jima reče kralj — „vi dva sta oba pošteni moža; poročita svoja otroka med seboj, in dajta jima najdeni zaklad za dar; to je moja razsodba“.

Aleksander se je zavzel, slišavši ta razsod. „Kaj sem krivično sodil?“ — vpraša kralj daljne dežele — „da si se tako zavzel?“ „Nikakor ne“ — odgovori Aleksander — „al v naši deželi bi se drugač sodilo“. „In kako?“ — vpraša afrikanski kralj. „Oba pravdarja“ — reče Aleksander — „zgubila bi glave in zaklad bi prišel v kraljeve roke“.

Tedaj kralj roke sterne rekoč: „Pri vas li tudi solnce sije? in pustí li nebo, da še dež vašo zemljo napaja?“ Aleksander odgovori: da. „Tedaj ti more“ — nadaljuje — „zavoljo nedolžnih živali biti, ki v vaši deželi prebivajo; zakaj čez take ljudi bi ne imelo solnce sijati, ne dež napajati njih zemlje“.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Savinske doline na Štajarskem 31. okt. Fr. Z. — V Savinski dolini imamo letos precej boljšo letovno kakor lani, čeravno nas je suša huje stiskala memo lanskega leta in so se zavoljo nje nekteri sadeži tudi slabeje obnesli, nekteri pa toliko boljše. Sterneno žito se je letos obneslo kakor v naj boljših letovnah; ker je bila spomlad precej suha, smo se bali, da bo prehitro izzorélo in da bo žito prav medlo ostalo; res je kakih deset dní poprej dozorélo kot druge leta, pa je vendar, hvala Bogu, česar se poprej nismo nadjali, posebno lepo debelo in čvrsto kot jeklo, tako, da se od letošnjega žita veliko več namelje kot od lanskega. Sená se je pa letos zavoljo spomladanske suše prav malo nakosilo in tudi detelje bolj srednjo mero; otave, smo mislili, da je bo prav obilo, ker je začelo kmali deževati, ko smo senó pripravili; al kmali je vdruči suša pritisnila, da je tudi ni bilo ravno obilo. Sploh moremo reči, da živinske klaje je manj kakor za srednjo letovno. Spomladanska setev, razun turšice in krompirja se tudi se vé da zavoljo suše ni kaj posebno obnesla; oves in ječmen posebno bolj pozne setve sta se slabo skazala, komaj sta po štiri zerna dajala; fižol, kar ga je bilo zgodnjega, je bil še koj poln, kar pa ga je bilo poznega, pa še skor semena ni povernil. Proso prav zgodnje setve, dokler še ni bila tako huda suša, je bilo posebno lepo; ker je pa pri nas sploh navada, da ga o sv. Urbanu narbolj sejemo in se nam večidel dobro obnaša, in ker je bila letos od sv. Urbana do sv. Petra narhuja suša, se pa ni moglo ozeleniti in je še le proti jeseni začelo narbolj rasti; zatega voljo ga je letos pri nas le srednje mere. Kar je predenine, so konoplje letos še koj precej se obnesle, al lan, posebno spomladanski, je bil pa letos prav za nič. Zelje se tudi letos ne more k boljšim letovnam prištevati, nekaj zato, ker nam je suša sajenje zakasnila in mu je še potem večidel zmiraj mokrote manjkalo, nekaj pa tudi zato, ker so ga požrešne gosence silo nadleževale, da še ne vémo tako; ljudje so vse poskušali, pa nič drugega ni bolj pomagalo, kakor vsaki dan pridno obiranje; v nekterih zelnikih so ga noter do štorov čisto požerle, posebno v takih, kjer jih niso dan na dan marljivo oberali. Krompirja je letos pri nas prav obilo, in posebno lep in zdrav je, le bolj na močirnih krajih se ga je nekoliko gnjilega narajmalo. Repe, kjer je niso gosence nadleževale, se je precej pridelalo. Korenje bo tudi zavoljo suše nekoliko drobneje ostalo, pa vendarle je boljše kot smo poleti mislili. Turšice se bo letos še precej nalušilo, ker ona le bolj sušo kot močo ljubi, vendar jo je letos enmalo preveč stiskala. Ajdina posebno na prodnih njivah je prav majhna ostala in smo mislili, da ne bo nič zernja imela, ker je v silni suši rastla in cvetela, tako, da so čebele čisto malo na nji nabrale, pa, hvala Bogu, ker je bila pa

tako prijetna in topla jesen, je naredila toliko zernja, da je bila malokdaj tako polna kot letos; samo na publicastih poljih jo je enmalo slana osmodila. Sadja, razun nekaj črešinj in nekoliko hrušk, je bilo letos tako malo, da že zdavnej ne tako, menda zato, ker je preveč v suhem cvetelo in ker tudi čisto brez slane ni bilo spomladi. Vina, bodi Bog zahvaljen, se je letos obilo in prav dobrega pridelalo, in ker je letos grojzdje posebno lepo dozorelo, ima pa vince tudi več v sebi ko druge leta, tako, da so nekteri vinogradniki precej drugi dan po nalivanji sodov že nekoliko okajeni bili. Al le v takih krajih je letos obilen in dober vinsk pridelk, kjer je kraj za vinograd že po legi pripraven, v nizkih in bolj merzlih goricah ga je pa letos še manj od lani, ker ga je nekaj pozimsk pozéb vzela in spomladi je slana mladico nekoliko osmodila. Zatorej zdaj iz tistih merzlih in nizkih goric milo gledajo vinogradniki na bolj pripravne gorice, kjer se dobre in obilne kapljice veselijo. Letos se je popolnoma spricalo: kje je za vinograd pripraven kraj, kje pa ne; naj bi gospodarji naši te očitne skušnje ne zanemarovali, in povsod dajali zemlji, kar zemlji gré, to je, naj bi ne tišali povsod terte, kjer ni kraj za njo!

Iz Pična v Istri 30. okt. J. K. — V 83. listu je bilo naznanjeno od krasnih drevés, ki se pod imenom ladonja nahajajo v Pičnu, pa tudi drugod v primorskih deželah. Naj povém par besedic od tega drevja. Ladonja (Ladogna) je po pisavi in izgovarjanji laška beseda; po slovensko se imenuje koprivec, ker se biči (gajzelniki) iz tega drevesa delajo in koprivniki imenujejo. Res hodijo Krajnci sem in kupujejo ladonjo, jo sožagajo in na stotine bičev iz enega stebila naredé, ki so šibki in voznikom jako dragi. Koprivec nek vsako drugo leto sad želodu priličen rodi, ki ga včasih otroci hrustajo, pa tudi za prešice je dober *). — Naj še povem, da v okolici pičniški oljke rastejo, od katerih se v dobrih letinah mnogo dobrega olja pridela; le škoda, da je pretekla zima jih veliko pomorila. Če potuješ proti Plominu, ogledaš na obé strani ceste visoke in nizke oljke po vinogradih ob krajih zasajene; spomladi se v teh krajih nepopisljivo prijeten duh od cvetečih breskev, češinj, posebno pa od vinske loze razširjuje, in zraven pa slavčikov glas zjutraj in zvečer popotnika z radostjo napolnuje. Le škoda, da sedanji gospodarji svoje prednike v sadjoreji premalo nasledujejo, dasiravno se jim od več strani iskreno priporočuje. — Žarke sončice ovi mesec nas nepristano greje; jesen je tako lepa, da po besedah starega možá že 40 let ni takošna bila; poljodelci veselo orjejo pa pšenico sejejo, pastirji ovčice in purice nastojajo; kadgod se čuje tu in tam glas Istrijana, kadar od svojih prijatlov vesel domú potuje, — vince mu serce jači. Dobro tako! Sliši se, da so Krajnci sopet v Istro prišli in nekoliko vina pokupili.

Iz Ljubljane. Včerajšni list „Laib. Zeit.“ naznanja gotovi prihod Nju Veličanstev v Ljubljano takole: „Po telegrafnem pismu Njih eksc. gospoda ministra notrajnih oprav

*) Slavni Oken v svoji naravoslovski knigi „Allgem. Naturgeschichte für alle Stände“ od kopriveca piše sledeče: „Navadni koprivec (po nemško Zürgelbaum, po latinskem botaniškem imenu „celtis australis“) zraste 40 do 50 čevljev visok; perje mu je podolgasto-sulične podobe, po robovih oestro zobato, zgorej grasovo, spodaj kosmato, 3 pavce dolgo, pavce široko; cvetje je zelenkasto-belo; sad njegov je drobnim éešnjam podoben, ki so spervega rumene, pozneje pa rudeče, nazadnje črne, okusne, sladke in zdrave; tiči ga radi zobljejo, pa se rabi tudi za kašelj in druge pljučne bolezni; v Afriki delajo iz njih celó vino. Po Dioskoridu je koprivec „lotus“, po Homeru in Teofrastu pa „Zizyphus lotus“. Lesa je črnika-stega, šibkega, skor tako terdega kot je zelenika; rabi se za vozove, obroče za sode, za pišali in trobila, za palice itd.; na doljnem Francozkem delajo iz 5 do 6 let starih vej razsohe ali senene vile in pa biče, ktere prodajajo celó v Pariz; iz bolj črnkastih korenin pa izdelujejo ročnike za nože. V Aix-u ob Roni stoji koprivec, kateri je že čez 500 let star, in je tak velik, da preseguje vse mestne hiše. Vred.

do c. k. deželnega poglavarja bojo Nju Veličanstvi cesar in cesarica 17. dan tega mesca popoldne v Ljubljano prišli, 18. in 19. poglavno deželno mesto s Svojo prečastito nazočnostjo osrečevali, 20. zjutraj pa naprej proti Terstu se na pot podali. — V poslednjem listu piše „Zgodnja Danica“ zastran slovesnega sprejetja Nju Veličanstev sledeče: „Visokočastito škofijstvo naznanuje častitimu duhovstvu, de je zavolj primerniga sprejetja Nj. cesarskiga apostoljskiga veličanstva posebin odbor sostavljen, kateri bo dotične olepšave vredoval. Prednik tega odbora, visokorojeni grof g. And. Hohenwart, bo sam do Kranjske meje proti Istrii popotoval ter se sem ter tje s predniki tistih krajev zavolj slovesnost posvetoval. Prečastitim gg. duhovnam visokočast. škofijstvo to naznanja s pristavkam, de naj tudi oni po svojih okolišinah pripomorejo, zlasti pa tudi, de naj ljudstvo, ko Njih veličanstvo skoz gré, v praznični obleki in s prijaznim pozdravam („Živijo“-klicom) svoje veselje nad to posebno srečo razodeva. Kjer zamore šola vpriča biti, naj bota katehet in učenik pričujoča; duhovstvo pa de naj bo vselej v talarji, kjer Nj. veličanstvu pred oči pride“.

Novičar iz raznih krajev.

Železnice koroške, od ktere smo zadnjič povedali, da je po cesarskem sklepu od 24. p. m. dovoljena, bo šla ena iz Beljaka in Celovca v Marburg, druga iz Beljaka na Tiroljsko v okolico briksensko, tretja (stranska) bo šla iz Beljaka na Laško in se v Gorici ali pa v Vidmu sklenila z zgornjo-laško železnico. Železnica belaško-marburška se mora prva začeti delati in v 5 letih mora dodelana biti (pravijo, da iz Celovca v Marburg — kamor je 17 milj dolga pot — se bo že vozilo leta 1859), druga pa, ki se bo sklepala s tiroljsko, mora biti v 10 letih gotova; zastran stranske na Laško morajo deležniki v 2 letih vse obrise predložiti in povedati, kako, mislijo, naj bi šla. Družbi, ktera je dobila dovoljenje to železnico napraviti, so dovoljene posebne poljšave; tako, na priliko, se morajo večidel vse nove železnice tako narejati, da berž ko grobi znesek ene milje na leto 90.000 gold. znaša, se mora drugi kolovoz napraviti, pri koroški železnici pa še le, kadar bo dohodki ene milje presegli 250.000 fl. grobega doneska. — Res, ena železnica za drugo vstaja v našem cesarstvu; povsod se nahaja dovelj domačih in ptujih špekulantov, kateri prosijo za dovoljenje, da smejo železnice napravljati. Tako je spet po višjem sklepu od 8. p. m. neka družba dovoljenje dobila veliko železnico napraviti, kateri bo ime „juterna železnica cesarja Franc-Jožefa“ in bo obsegala sledeče poti: ena bo šla iz Dunaja čez Šoprun (Oedenburg) in Veliko Kanižo v Osék (Esseg), — druga iz Novega Szöny-a čez Belo Stoliko (Stuhlweissenburg) v Osék, in če bi te železnice ne zadele Pečuha (Fünfkirchen) se bo napravila stranska železnica v to mesto, — tretja iz Budima (Ofen) in Velike Kaniže do dunajsko-teržaške železnice blizo Pelčan (Pöltschach) na Štajarskem, — četrta pa iz Oséka v Zemún (Semlin). V 10 letih morajo te železnice končane biti; skoz 90 let od 1. januarja 1862 ostanejo, kakor druge železnice, lastnina tistih, ki jih zidajo, po preteklih 90 letih pa padejo v last državi; tarifa voznine ji je določena. — V našem cesarstvu je sedaj 38 realk (realnih šol), število učnikov znaša 416, učencev pa 7904; — gimnazij (nekdanjih latinskih šol) z 8 razredi je 146, z 6 razredi 37, z 4 razredi pa 68; vseh učencev v gimnazijah je 48.747. — Naj važnejša politična novica, ktera sedaj po svetu zvonec nosi, je, da se francozka in pa rusovska vlada čedalje bolj edinite, tema nasproti pa stopa angležka vlada z avstrijansko eno pot. Preden se pa more tak, čisto nov obraz političnih razmer za gotovo verjeti, se mora, kar je sedaj le še v besedah časnikarjev, v djauji dotičnih vlad razodeti,

in k temu bo menda kmali priložnost, ker pravda: ali je res, da turška vlada po duhu francozke in rusovske vlade terja, da mora avstrijanska armada zapustiti Moldavo in Valahijo, angležke ladije pa černo morje? se mora kmali dognati; poslednje telegrafne naznanila iz Pariza 30. okt. vnovič terdijo, da turška vlada to hoče. Iz Turčije pa se sliši, da vsled ondašnjih homatij hoče sedanje ministerstvo odstopiti. — Veljavni angležki časnik „Times“ hudo piše zoper politiko francozko in žuga, da bo Rusija mogla novo vojsko prestati, preden bi imele pogodbe pariškega miru nespolnjene ostati. Po besedah ravno tega časnika misli rusovska vlada poslati vojnih ladij na černo morje in od turške terjati dovolitev, da smejo tje (?); okolica Napoleonova huska Rusijo zoper Angleže (?). — Na Napolitanskem je vse pri starem; za vojsko se zlo pripravljajo; kupčija zatega voljo hira. — Mesto Kandio je ponočni potres 12. p. m. popolnoma razdjal, 500 merličev so iz razvalin potegnili; tudi Kanea je zlo terpela, pa vendar ni noben človek ob življenje prišel. Po Egiptu so bili to noč huđi potresi, v Kairi se je le malo arabljanskih hiš poderlo, več pa se jih je razpočilo. Kakor v Malti je tudi tukaj mnogo prebivavcov v samih srajcah iz hiš z bežalo. — Po več časnikih je unidan novica letela, da je v Prosnici na Marskem mnogo prav drobnih ognjenih kamnov izpod neba padlo; ko pa so te kamne natanjčnije preiskavali, kaj so našli? — lansko akacijno seme je bilo, ki ga je kodarkoli močan veter vzdignil in v te kraje zanesel.

Pogovori vredništva.

Neki prijatelj nam je na znanje dal, da tu in tam nekteri terdijo, da za vsaki stavek v „Novice“ se mora 5 gold. plačati, da se v njih natisne, in da bi „Novice“ še veliko več dopisnikov imele, kakor jih že imajo, ako bi ne bilo treba tega davka odrajtovati. — Ako bi nam ne bil zanesljiv gospod tega vediti dal, bi ne verjeli, da kdo more kaj takega misliti. To bi bil pač popolnoma narobe svet! Namesto da bi častiti gosp. dopisniki plačila dobivali, ktere bi jim tudi iz serca radi dajali, ako bi mogoče bilo, nam bojo oni pa še plačevali zato, da se trudijo z dopisovanjem in da imajo še drugih stroškov! Ker nikdo, kdor je le kolčikaj zveden v časnikarskih zadevah, ne more kaj takega misliti ali govoriti, ne moremo te zastavice drugač uganiti, kakor tako, da se naznanila v „Oglasniku“ mešajo s spisi v „Novicah“. „Oglasnik“ in „Novice“ pa je dvoje. Kdor hoče v „Oglasniku“ kakošno prodajo ali kar koli drugega za svojo stran razglasiti, ta plača natisnino, kakor je po vsem svetu navadno, naj se že kako naznanilo razglasi po novicah ali po bobnu. Za to rabo je „Oglasnik“, kterege se zamore vsak poslužiti po svoji volji in za svoj dobiček proti določenemu plačilu; zatega voljo pa tudi vredništvo „Novic“ nobene odgovornosti nima za reči, ktere razglasa „Oglasnik“. Pa ravno zavolj te odgovornosti nam je tudi ljubo, da nas doleti enkrat priložnost očitno povedati, da v „Oglasniku“ je le oznanovavec za oznanjeno svojo reč porok, ne pa vredništvo „Novic“, ktero še mnogokrat časa nima razglasov pred natisom brati. — To prosimo, naj si vzamejo v spominek tisti, ki so zavoljo gori omenjenih 5 gold. in pa zastran odgovornosti vredništva v „Oglasniku“ dosihmal bili napak-misel. —

Sonet.

Ljubezni bog, Lelj, Erot, al kar dano
Ti je imén — neposajeno dete!
Tak dolgo sluša pevec tvoje svete,
Da mu zasekaš v serce smertno rano.

Kako zdraviti se, ni njemu znano;
Kar vidi veniti vse svoje cvete,
Objemlje ga britkost nevolje klete,
Se smert mirú mu bliža neprestano.

Al tak spolnuješ, krivnik, ti obljuje
Za zvesto službo tolikrat mu dane?
Za čast, ki jo je tebi speval vedno?

Pač slep je, kdor se peljati v pogube
Od tebe dá; — ne vé, da take rane
In tolikanj nesreče nisi vredno!

Rodoljub Ledinski.